

19^Η ΜΑΙΟΥ
ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ
ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ

Ως γενοκτονία ορίζεται η:

- ηθελημένη
- μεθοδική εξολόθρευση (ολική ή μερική)
- μιας εθνικής, φυλετικής ή θρησκευτικής ομάδας
- Η ομάδα διώκεται γι' αυτό που είναι και όχι για κάτι που έκανε.

Η Γενοκτονία των Ποντίων (1916-1922...)

- Η εξολόθρευση 353.000 Ποντίων στις πατρογονικές τους εστίες , αποτελεί μια μεγάλη γενοκτονία,
- Η ολομέλεια της ελληνικής Βουλής αναγνώρισε στις 24 Φεβρουαρίου 1994 τη μέρα μνήμης της Γενοκτονίας των Ποντίων, έστω και με καθυστέρηση 70 χρόνων.

Ιστορική Αναδρομή

- Η περιοχή αυτή κατοικήθηκε από τους Έλληνες πριν από το 1000 π.Χ. Μετά το 1204, όταν η Πόλη αλώθηκε από τους Φράγκους ο Αλέξιος Α΄ ο Κομνηνός ίδρυσε στην περιοχή του Πόντου το κράτος της Τραπεζούντας, το οποίο διαλύθηκε το 1451 από τον Μωάμεθ Β΄ τον Πορθητή.
- Κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής αυτοκρατορίας οι Έλληνες αποτελούσαν το 40% του πληθυσμού της περιοχής. Ζούσαν κυρίως στα αστικά κέντρα και κυριάρχησαν στην οικονομική ζωή της περιοχής. Αυτή η οικονομική κυριαρχία είχε ως αποτέλεσμα και τη δημογραφική και πνευματική ανάπτυξη των Ελλήνων του Πόντου.

Πληθυσμιακή ανάπτυξη των Ποντίων

- Το 1865 ανέρχονταν σε 265.000 ψυχές,
- Το 1880 σε 330.000,
- και στις αρχές του 20ου αιώνα άγγιζαν τις 700.000.

Πνευματική ανάπτυξη

- Το 1860 υπήρχαν 100 σχολεία στον Πόντο,
- Το 1919 υπολογίζονται σε 1401, ανάμεσά τους και το περίφημο Φροντιστήριο της Τραπεζούντας.
- Εκτός από σχολεία διέθεταν:
 - ✓ τυπογραφεία,
 - ✓ περιοδικά,
 - ✓ εφημερίδες,
 - ✓ λέσχες και θέατρα, που τόνιζαν το υψηλό τους πνευματικό επίπεδο.

Η αρχή του τέλους

- Το 1908 εκδηλώθηκε και επικράτησε το κίνημα των Νεότουρκων, που έθεσε στον περιθώριο τον Σουλτάνο.
- Στο συνέδριο τους, που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1911 πάρθηκε η απόφαση, ότι η Μικρά Ασία πρέπει να γίνει μωαμεθανική χώρα. Η απόφαση αυτή καταδίκασε σε θάνατο διάφορες εθνότητες.
- Σύντομα οι Νεότουρκοι του Κεμάλ Ατατούρκ έδειξαν το σκληρό εθνικιστικό τους πρόσωπο σχεδιάζοντας και υλοποιώντας το διωγμό των χριστιανικών πληθυσμών και τον εκτουρκισμό της περιοχής.

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν

- Εκτοπισμός και εξορία μέσα σε βαρύτατη κακοκαιρία,
- Απαγόρευση στάθμευσης σε κατοικημένες περιοχές,
- Άρνηση βοήθειας σε ανήλικα παιδιά, αρρώστους και γέρους γονείς,
- Τα « Λουτρά του Θανάτου», όπου μετά από παγωμένα μπάνια άφηναν τους ανθρώπους γυμνούς να πεθάνουν στην ύπαιθρο , περιμένοντας δήθεν τους γιατρούς για τη διαλογή,
- Θανάτωση των υπολοίπων κατά την αποστολή στο νοσοκομείο.

Οι Τούρκοι έκαναν επίσης.....

- ✓ Σφαγές,
- ✓ Έκαιαν με πετρέλαιο βρέφη που ακόμα θήλαζαν,
- ✓ Σφενδόνιζαν τα βρέφη στον τοίχο και τα σκότωναν
- ✓ Βίαζαν γυναίκες και μικρά κορίτσια μπροστά στα μάτια των γονιών τους,
- ✓ Επιβίβαζαν σε πλοία χιλιάδες αθώους και τους πετούσαν στη θάλασσα.
- ✓ Οδήγησαν γυναίκες σε οίκους ανοχής

Μαρτυρία του Σάββα Κανταρτζή για την καταστροφή του χωριού Μπεϊαλαν, της περιφέρειας Κοτυώρων .

- Οι μητέρες αναμαλλιασμένες, κατάχλωμες από το τσουχτερό κρύο και το φόβο, με τα βρέφη στην αγκαλιά και τα νήπια μπερδεμένα στα πόδια τους. Οι κοπέλες άλλες με τους γέρους γονείς κι' άλλες με γριές ή άρρωστους αγκαλιασμένες, περιμαζεύτηκαν με τον χτηνώδη αυτόν τρόπο, στην πλατεία σαν πρόβατα για τη σφαγή, μέσα σε ένα πανδαιμόνιο από σπαραχτικές κραυγές και θρήνους και κοπετούς. Η πρώτη φάση της απερίγραπτης τραγωδίας του Μπεϊαλάν έκλεισε, έτσι, θριαμβευτικά για τους θλιβερούς ήρωες του νεοτουρκικού εγκλήματος γενοκτονίας.

Η προσπάθεια εκτουρκισμού του ελληνικού πληθυσμού

- Έδη από το 1917 δημιούργησαν ορφανοτροφεία για τα ελληνόπαιδα των οποίων τους γονείς είχαν εξοντώσει. Τους παρείχαν τουρκική παιδεία και ισλαμική θεολογική μόρφωση,
- «Οι Νύφες της Θλίψης»: Ελληνίδες υποχρεώνονταν σε γάμο με μουσουλμάνους,

Το άγνωστο αντάρτικο

- Αντιδρώντας στην καταπίεση των Τούρκων, τις δολοφονίες, τις εξορίες και τις πυρπολήσεις των χωριών τους, οι Ελληνοπόντιοι, όπως και οι Αρμένιοι, ανέβηκαν αντάρτες στα βουνά για να περισώσουν ό, τι ήταν δυνατόν,
- Κυρίως, μετά Οκτώβρη του 1918, οι αντάρτες έκαναν την εμφάνισή τους στις πόλεις, άρχισαν να επιστρέφουν οι επιζώντες από τα τάγματα εργασίας και οι πολυάριθμοι πρόσφυγες από τη Ρωσία,
- Συντάχθηκε η «Μαύρη Βίβλος» για την παρουσίαση των εγκλημάτων και καταστροφών που έγιναν σε βάρος των Ποντίων.
- Η ελπίδα για την ίδρυση Ποντοαρμενικού κράτους ευοδώθηκε τον Ιανουάριο του 1920 με άμεση διάλυση του στα τέλη του ίδιου χρόνου.

Οι διεθνείς και ελληνικές αλλαγές των πολιτικών πρακτικών

- Το Μάιο του 1919 ο Κεμάλ Ατατούρκ αποβιβάζεται στη Σαμψούντα για να καταστείλει το δυναμικό ποντιακό αντάρτικο,
- Το κίνημα του Κεμάλ χαρακτηριζόταν από έναν φανατικό, επιθετικό και επεκτατικό εθνικισμό,
- Μετά την ήττα του Βενιζέλου, ο μικρασιατικός και ποντιακός Ελληνισμός έπαψε να αντιμετωπίζεται ως « Ελλάδα».
- Η αλυτρωτική ιδέα εγκαταλείφθηκε για πάντα.
- Η τελική λύση ήταν θέμα χρόνου.....

Η τελική λύση

- Μετά τη Γενοκτονία των Αρμενίων το 1915, ακολουθεί η γενοκτονία των Ποντίων ,
- Τον Δεκέμβριο του 1916 εκπονήθηκε από τους Τούρκους στρατηγούς Εμβέρ και Ταλαάτ σχέδιο εξόντωσης του άμαχου ελληνικού πληθυσμού του Πόντου :
- Η πρώτη φάση της γενοκτονίας- Οκτώβρης του 1918:
 - ✓ Επαρχία Αμάσειας: 73.375 εκτοπίστηκαν από τους 136.798,
 - ✓ Επαρχία Νεοκαισάειας 25.000 εκτοπίστηκαν από τους 97.450,
 - ✓ Επαρχία Κολωνείας : καταστράφηκε ολοσχερώς
 - ✓ Επαρχία Χαλδίας- Κερασούντος εκτοπίστηκαν 90.000 και 45.000 κατέφυγαν στη Ρωσία,
 - ✓ Επαρχία Τραπεζούντος: εξορίστηκαν 5.000 από τους 55.000 και 26.000 διέφυγαν στη Ρωσία,
 - ✓ Επαρχία Ροδοπόλεως: εκτοπίστηκαν 4.080 από τους 24.000 και 4.800 διέφυγαν στη Ρωσία,
- Σ' όλο τον Πόντο το 75% του πληθυσμού της υπαίθρου και το 30% του πληθυσμού των πόλεων εξολοθρεύτηκε.

Η δεύτερη φάση της Γενοκτονίας

- Ξεκίνησε την περίοδο του ελληνοτουρκικού πολέμου με απόλυτη ευθύνη της κεμαλικής ηγεσίας. Οι Τσέτες (ο άτακτος στρατός) οδηγήθηκε στην περιοχή του Πόντου και προχώρησε σε σφαγές, λεηλασίες και γενική εξολόθρευση των κατοίκων από το Φεβρουάριο ως τον Αύγουστο του 1921. « Οι Τούρκοι φαίνεται ότι δρουν βάσει προμελετημένου σχεδίου για την εξόντωση των μειονοτήτων...» αναφέρει ο Βρετανός Αρμοστής στην Κωνσταντινούπολη στον Υπουργό Εξωτερικών.
- Οι Πόντιοι αντάρτες βρέθηκαν σε απόγνωση καθώς δεν είχαν βοήθεια από πουθενά. Οι Σοβιετικοί απέκοψαν τους δρόμους εφοδιασμού από τις ελληνικές κοινότητες της Ρωσίας, ενώ η ελληνική κυβέρνηση δεν απαντούσε στις εκκλήσεις τους.
- Με το πρόσχημα της καταπολέμησης των ανταρτών και των αντιποίνων οι Τούρκοι ολοκλήρωναν τη Γενοκτονία.

Μαρτυρίες- Ντοκουμέντα

- «...Στον Πόντο δεκάδες χιλιάδες ανδρών, γυναικών και παιδιών απελαύνονταν και πέθαιναν. Ήταν καθαρή ηθελημένη εξολόθρευση» δηλώνει ο Βρετανός Πρωθυπουργός Λόιντ Τζόρτζ στη Βουλή των Κοινοτήτων.
- Ο Αμερικανός ταγματάρχης Γιόουελ δίνει μια εικόνα του μικρασιατικού Πόντου το 1921: «Πτώματα, πτώματα σε όλο το μήκος της πορείας των εκτοπιζομένων..... φρίκη και πτώματα»,
- Ο Ουίστον Τσώρτσιλ γράφει: «...οι φοβεροί εκτοπισμοί των Ελλήνων από την Τραπεζούντα και τη Σαμψούντα που είχαν γίνει το φθινόπωρο του 1921, έφταναν τώρα για πρώτη φορά στην Ευρώπη» ,
- Ακόμη και οι Σοβιετικοί που γνώριζαν τις τουρκικές ωμότητες σε βάρος των Ελλήνων, δεν μπορούσαν να κρύψουν τον αποτροπιασμό τους για τα φρικτά εγκλήματα των συμμάχων τους.

Προσφυγιά

- Στις 20/9/1922 οι Σύμμαχοι υποχρέωσαν την Ελλάδα να εγκαταλείψει την Ανατολική Θράκη, με τη συνθήκη των Μουδανιών.
- Περίπου 300.000 Ανατολικοθρακιώτες Έλληνες ακολούθησαν τον ελληνικό στρατό που αποχωρούσε.
- Η επίσημη στατιστική του 1928 αποκαλύπτει ότι εκείνη τη στιγμή ζούσαν στην Ελλάδα 1.250.000 πρόσφυγες. Μεταξύ 1922-1924 έφτασαν στην Ελλάδα 1.500.000, ενώ περίπου 70.000 εγκαταστάθηκαν στη Σοβιετική Ένωση, στις υπάρχουσες ελληνικές κοινότητες.
- Η άφιξη των προσφύγων προκάλεσε στην Ελλάδα γενική κρίση. Ο αρχικός εκνευρισμός των ντόπιων πήρε σύντομα τη μορφή εχθρότητας.
- Οι συνθήκες διαβίωσης των προσφύγων υπήρξαν εξαιρετικά δύσκολες και η προσπάθειά τους να ριζώσουν στην πατρογονική εστία επίπονος για πολλές δεκαετίες.

ΕΚΤΟΠΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ

Εκτοπίσεις από τους Νεότουρκους
Αργός θάνατος (1915-1922)

Το ποντιακό αντάρτικο

Ο δρόμος της προσφυγιάς

Κίεριο, 20 Ιανουαρίου 1923. Ομάδα Ελλήνων προσφύγων του (Δόνου σε ανατολική φωτογραφία.
/-Επιστροφή Ελλάδος- Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, 1992).

Αναχώρηση από την Ανατολική Θράκη

Winding Out the Men.

All men of military age were sent away from their wives and children and led away in groups for deportation to the interior.

Η μνήμη μας συνοδεύει

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- *Πόντιοι*, ΡΙΖΕΣ ΕΛΛΗΝΩΝ, ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
- *Το άγνωστο αντάρτικο και η γενοκτονία*, ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ, ΤΕΥΧΟΣ 3, ΜΑΙΟΣ 2009
- *Η σφαγή των Ποντίων*, Ελευθεροτυπία,
- *Ο πολιτισμός του Πόντου*, Omer Asan, εκδοτικός οίκος αδερφών Κυριακίδη α.ε, 1998, 2007

1^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

- **ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ:**
- **ΚΛΑΙΡΗ ΒΕΝΟΥΖΙΟΥ**
- **ΝΙΚΗ ΜΠΟΤΩΝΑΚΗ**

- **ΑΝΑΤΟΛΗ, 19-5-2013**